

Synagoge voorzijde

De synagoge van Enschede

In deze bloedhete augustus kun je geen betere plek uitzoeken dan een koel monument. Een paar dagen geleden kwam ik bij de VVV een man tegen die mij een bezoek aan de synagoge aanraadde. "Aanstaande zondag om 2 uur". Ik was het toch al eens van plan. Op zondagmiddag op de fiets naar de synagoge dus. We waren niet de enigen, want er waren toch zeker twintig bezoekers in het pand.

We moesten eerst aanbellen. Voor de veiligheid, om onze gastheren en gastvrouwen te beschermen, die ons binnen hartelijk ontvingen. We kochten kaartjes voor de rondleiding en mochten even in het bezoekerscafé wachten tot de volgende ronde door het pand. In het café worden joodse boeken en spullen uitgesteld, die je kunt kopen.

Op de kaart

[Klik voor synagoge kaart](#)

Synagoge detail leeuw anno mundi

Anno Mundi

Even synagoogen: wat betekent de A.M. op deze tekst in de hal? Het betekent *anno mundi*, dus eigenlijk het jaar van het ontstaan van de wereld. Wel en beetje 'dino-cancelen', hoor. Maar ook onderdeel van onze cultuur en die van de Arabisch sprekenden die ik Nederlands leer. Zij kennen Abraham en andere oudtestamentische figuren ook.

Afbeelding

Synagoge banner welkom

Karel de Bazel

De synagoge in Enschede is zeker één van de mooiste synagogen van Europa. De Synagogefans zeggen het zelf en het is nog waar ook. Het is natuurlijk een joods gebedshuis en dat is op zich al bijzonder om te bezoeken, maar het is ook een prachtig gebouw.

De synagoge is ontworpen door Karel de Bazel, in zijn tijd een vooraanstaande architect, die hoorde bij de Amsterdams School. Hij was trouwens zelf niet joods maar theosoof. Hij ontwierp ook een groot deel van het interieur, zoals bijvoorbeeld de vloer en de lampen. Aan de buitenkant zie je al dat het een bijzonder bouwwerk is, met de opvallende koepels en de versieringen in baksteen. Maar we gaan nu naar binnen.

Info

[Karel de Bazel op Wikipedia](#)

[Over anno mundi, het systeem van de jaartelling uitgelegd](#)

[De Amsterdams School op Wikipedia](#)

Synagoge glas-in-lood detail slang

Synagoge glas-in-lood detail menorah
Afbeelding

Synagoge glas-in-lood detail korenschoof

Synagoge detail wand handen

De functies van de vertrekken kwamen aan bod en het werk van De Bazel aan de synagoge. In de verschillende ruimtes zie je Joodse symbolen o.a. in de gebrandschilderde ramen. Hier zie je er een paar.

Rondleiding met gids

We kregen een heel erg enthousiaste gids, zelf geen jood maar met veel kennis van het gebouw en van het geloof. Met zo'n levendige verteller word je vanzelf meegesleept in de geschiedenis. Hij vertelde over de sjoel en hoe de joodse diensten worden gehouden, mannen en vrouwen gescheiden en dat is in Enschede op dit moment nog zo. Niet treuren want het jodendom wordt in de vrouwelijke lijn doorgegeven.

Verder vertelde onze gids over de stichters en de belangrijke rol van de textielfamilie Menko, natuurlijk ook over de vernietiging van de Joodse gemeenschap door de nazi's. Op een of andere manier zijn er verhoudingsgewijs

minder Twentse Joden omgebracht dan elders in Nederland. Een schrale troost natuurlijk. Tijdens de bezetting werd de synagoge gebruikt door de Sicherheitsdienst van de nazi's. Ook zo'n macaber detail, maar mogelijk ook de reden dat het gebouw de oorlog goed heeft doorstaan.

Grote zaal met koepel

Aan de buitenkant zie je die grote centrale koepel met het koperen dak, dat ooit nog groen moet worden. Aan de binnenkant zie je die koepel natuurlijk ook. Die overdekt een grote kubus, die aan alle kanten, ook boven en onder vol zit met symbolen.

Er hangt een enorme lamp, een cirkel met 12 lampen. Ik ben vergeten wat het gevaarte weegt. Heel indrukwekkend en prachtig ontworpen en gemaakt. De halve bollenaan de onderkant van de lampen vind je overal in het gebouw terug.

Synagoge detail lamp

Synagoge lamp

Synagoge plafond koepel met lampen

Verlichting, vloeren, plafonds, meubels, ramen enz., veel ervan is ontworpen door de architect. Zelfs details in hekwerk en deurklinken zijn speciaal voor deze synagoge ontworpen.

Synagoge detail deurkruk

Synagoge detail davidster

Er is heel veel te zien en onze gids kan prachtig vertellen over de synagoge. Na de tour met de gids kun je nog rustig op ontdekkingstocht. Als je eindelijk klaar bent, krijg je koffie met eigengemaakte appeltaart.

Het is allemaal hartverwarmend in de Enschedese synagoge. Met de vurig vertellende gids erbij werd het alsnog een warme middag.

Info

[De officiële site van de synagoge](#)

[De site van de sjoel](#)

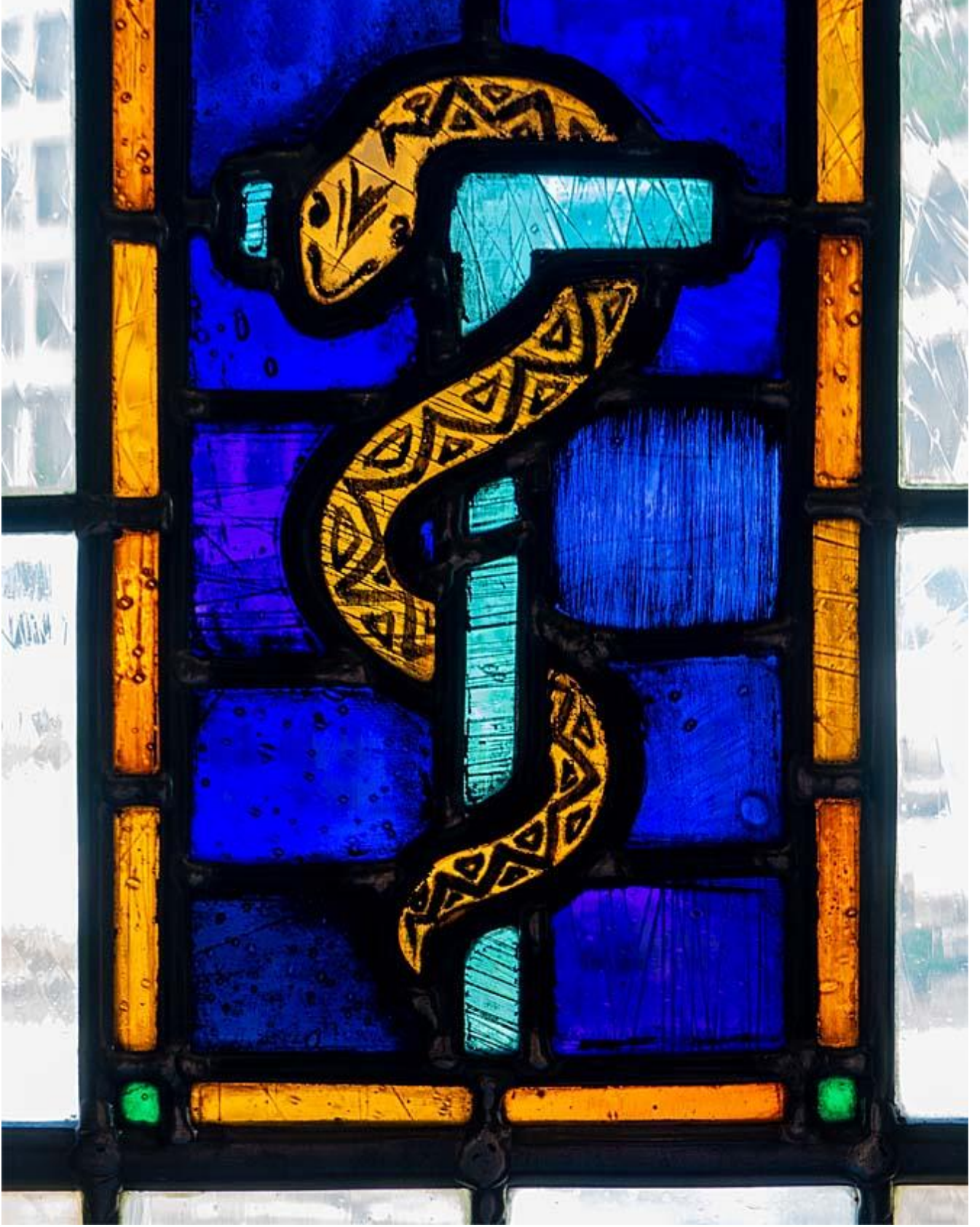

DEZE STEEN GETUIGE
VOOR ONS EN ONS NAGESLACHT
DAT WY DE SYNAGOGE
EN HARE BYGEBOUWEN
HEBBEN GESTICHT TER EERE VAN
GOD EN ZYN HEILIGE LEER
IN DEN JARE 5689 A.M.

Synagoge detail leeuw anno mundi

Synagoge glas-in-lood detail menora

Synagoge glas-in-lood detail korenschoof

Synagoge versiering wand

Synagoge bordje monument

Welkom in de
mooiste synagoge
van Nederland!

Synagoge banner welkom

Synagoge in de hal

Synagoge detail deurkruk

Synagoge plafondlamp

Synagoge detail lamp

Synagoge detail wand handen

Synagoge plafond koepel met lampen

Synagoge voorzijde